Planinska zveza Slovenije
Komisija za varstvo gorske narave

Seminarska naloga

Krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda

Avtorica: Tjaša Mirt
Mentorica: Dr. Irena Mrak

Ravnica, September 2016

Contents

1. Uvod 3
2. Upravljanje parka in uporaba površin 4
1.1. Upravljanje z KP 4
1.2. Uporaba površin 4
3. Naravna in kulturna dediščina v KP 5
3.1. Naravna dediščina 5
3.1.1. Lijak in Skozno 5
3.1.2. Vitovsko jezero 6
3.1.3. Hubelj 7
3.1.5. Hladnikovka (Hladnikia Pastinacifolia) 9
3.1.6. Vrtni strnad (Emberiza hortulana) 10
3.2. Kulturna dediščina 11
4. Naravovarstvo in zakonodaja 11
4.1. Zavarovano območje 11
4.1.1. Storitve krajinskega parka 11
4.1.2. Ogrožanje krajinskega parka 12
4.2. Zakonodaja 13
4.2.1. Po IUCN definiciji kategorij zavarovanih območij sodijo slovenski krajinski parki v kategorijo V. 13
4.2.2. Namen zavarovanja 13
5. Zaključek 17
6. Viri in literatura 18
7. Slike 19

Povzetek

Slovenijo uvrščamo med naravno oz. biotsko najbogatejše države v Evropi. Vendar pa je kljub tej veliki biotski raznovrstnosti v Sloveniji zavarovan le majhen del ozemlja, le dobrih 13%, kateri so razdeljeni po celi državi. Eden izmed teh zavarovanih delov ozemlja je tudi Krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda. Kot že samo ime pove, gre za južne obronke Trnovskega gozda, ki so zaradi svojega nastanka, lokacije ter klime pomembno ekološko območje, predvsem za živali in rastline. V seminarski nalogi bom podrobneje predstavila ZO Krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda, njegov nastanek, vpliv na okolje in upravljanje.

1. Uvod

Trnovski gozd se nahaja na severu primorske. Gre za najsevernejšo dinarsko-kraško planoto v Sloveniji, ki se razteza čez ves južni rob Trnovskega gozda, od Nove Gorice na zahodu do Vipave na vzhodu. Na severu omejuje skoraj celotno Vipavsko dolino. Ker gre za kraško planoto, tukaj ni tekočih površinskih voda, celotno območje pa ima ogromno kraških pojavov, med katerimi so najbolj znane ledene jame (Paradana) in območja z rastlinsko inverzijo – mrazišča, najdemo pa tudi kraške izvire, kraško jezero, kraška okna in druge kraške pojave. Poleg reliefne razgibanosti, je Trnovski gozd bogat z različnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami. Za območje so značilni prehodi flore in vegetacije iz dinarskega v submediteranski prostor. Prevladuje smrekov, bukov, javorjev in jeloov gozd, nekaj je tudi črnega gabra, malega jesena, velikega jesena in macesna, tu raste tudi avtohtona vrsta črni bor. Ker gre za kraški rob, je območje pomembna selitvena točka ptic, prav tako kot tudi njihov habitat.

Ob treh naravnih rezervatih na tem območju, so južni obronki Trnovskega gozda prepoznani kot krajinski park, česar pa se veliko ljudi – med drugim tudi prebivalcev – ne zaveda. Posledica tega je nepravilno ravnanje z naravo, kar še bolj poveča dejstvo, da je to zavarovano območje brez upravljalca in se v njem redko izvaja monitoring.

Slika 1.: Krajinski park Južni obronki Trnovskega gozda – temno zeleno območje (Vir: Izrezek iz zemljevida – https://www.google.si/maps)

2. Upravljanje parka in uporaba površin

1.1. Upravljanje z KP

Območje je razdeljeno na dva dela, saj se krajinski park razteza čez dve občini – na območju mestne občine Nova Gorica je 1041,63 ha območja – od Kromberka in Ravnice na zahodu, do Vogrščka na vzhodu – območje je zavarovano od 28.08.1985; na območju mestne občine Ajdovščina pa druga polovica, oz. 3509,36 ha površine, ki se razteza po severu Vipavske doline, od vodnega zadrževalnika Vogršček vzhodno do Vipave, zavarovana pa je od 08.04.1987.

Območje uradno upravlja Zavod Republike Slovenije za varstvo narave in obe občini, vendar pa za to območje ni določenega upravljavca. Zakonodaja oz. odlok, ki opredeljuje krajinski park pa je zastarel – sprejet je bil leta 1987, od takrat pa – z izjemo Evropske zakonodaje in vključitve tega območja v sistem Natura 2000 – občini nista izdali nobene nove ali vsaj obnovljene zakonodaje v zvezi z zavarovanim območjem.

1.2. Uporaba površin

Ker je večji del krajinskega parka Južni obronki Trnovskega gozda pretežno gozdnata površina z nekaj kraškimi travniki, je izmed dejavnosti v prostoru najbolj pomembna in pogosta panoga kmetijstvo. Prevladuje živinoreja s prosto pašo na kraških travnikih, kar pripomore k ohranjanju tega ekološko pomembnega habitata. Z opuščanjem kmetijstva se zaraščajo travniki in grmišča, ki so pomembna predvsem zaradi rastišč ogroženih rastlin in endemitov ter gnezdišč več ptic, med drugim tudi ogroženih vrst, ki jih v Sloveniji najdemo le še na določenih območjih.
Vedno bolj pogosta dejavnost v parku je rekreacija, saj je območje pogosta pohodniška destinacija, zadnjih nekaj let pa se je na robovih Trnovskega gozda razširilo tudi zmajarstvo in padalstvo.

3. Naravna in kulturna dediščina v KP

3.1.Naravna dediščina

3.1.1. Lijak in Skozno

Izvir Lijaka je kraški izvir na jugozahodnem delu krajinskega parka. Ime je dobil po lijakasto oblikovani steni, pod katero izvira. Izvir Lijaka lahko prav lahko zgrešimo, saj le ta izvira izpod skal in je v sušnem obdobju skorajda neviden. Količina vode zelo niha, ob močnem deževju pa lahko napolne tudi strugo potoka Lijak, ki teče le ob obilni količini vode, vendar pa takrat lahko tudi poplavlja.Posebnost izvira je tudi sredozemsko rastlinstvo, ki je nastalo v njegovi okolici.

Slika 2: Izvir Lijaka
(Vir: http://mw2.google.com/mw-panoramio/photos/medium/40280579.jpg)

Nad Lijakom je tudi naravno okno, poimenovano Skozno. Gre za kraški pojav naravnega okna ki v višino meri 10m, široko pa je 15m. Iz Skoznega se razteza pogled čez celotno Vipavsko dolino v Italijo, ob lepem vremenu pa lahko vidimo tudi morje. Oba pojava sta zavarovana kot naravni spomenik.

Slika 3: Naravno okno Skozno (Vir: http://www.gore-ljudje.net/objave/savenc/0802/frenk1.jpg)

3.1.2. Vitovsko jezero

Vitovsko jezero je najvišje ležeče in edino naravno jezero v Vipavski dolini. Leži pod cerkvijo sv. Marije nad vasjo Vitovlje, na jugu Trnovskega gozda. Posebno je zaradi svoje geografske lege in nastanka. Jezero namreč leži na kraškem terenu, na plasti neprepustnega fliša. Jezero je sicer meri v širino le 8m, v dolžino 10m, globoko je pa le okoli 1m. Globina jezera se zaradi nalaganja mulja znižuje, vendar pa je kakršnokoli čiščenje tega mulja lahko katastrofalno za jezero, saj se lahko s posegom v dno prebije plast, ki zadržuje vodo na površini. Jezero je bilo tudi zavarovano kot naravni spomenik.

Slika 4: Vitovsko jezero (Vir: http://slike.hribi.net/slike4/0924420715933_VitovskiHrib_133.JPG

3.1.3. Hubelj

Eden izmed največjih pritokov reke Vipave – Hubelj – izvira na jugovzhodnem pobočju Trnovskega gozda. Posebnost izvira je dejstvo, da leži na visoki nadmorski višini, ter da ima zelo veliko nihanje v količini vode – včasih je vode toliko, da potok poplavlja še v Ajdovščini ali poganja hidroelektrarno, v sušnih obdobjih pa potok skoraj izgine.

Sliki 5 in 6: Primerjava Hublja v deževnem in sušnem obdobju (Vir: http://imgcdn.geocaching.com/cache/large/59dfc0af-e468-43af-868c-2253d4359ccf.jpg in http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Hubelj-izvir.jpg)

3.1.4. Mrazišča in ledene jame

Poseben pojav so tudi t.i mrazišča, območja z rastlinsko inverzijo, kjer zaradi posebnega reliefa – vrtače pride do temperaturnega obrata, kar povzroči, da se hladen zrak nabira na dnu vrtače, kjer raste samo grmičevje in trava. Najbolj znan primer mrazišča v Trnovskem gozdu je Smrekova draga, ki pa sicer ne leži v krajinskem parku, ampak je območje zavarovano kot naravni rezervat.

Še ena naravna znamenitost so ledene jame oz. jame večnega ledu. Najbolj znana izmed njih Velika ledena jama v Paradani, ki je svetovno znana predvsem po tem, da so led iz nje razvažali v Trst in ga prodajali, trenutno pa je zavarovana kot naravni spomenik. Nahaja se na Trnovski planoti, pod Golaki, na nadmorski višini 1100m, dostop do nje je možen na dnu vrtače, vhod pa trenutno ni dovoljen.

Slika 7: Smrekova draga v Trnovskem gozdu (Vir: http://3.bp.blogspot.com/-yzjPeHtqNSw/UdF8A2p_XcI/AAAAAAAAAng/NGrRCqF_zig/s1600/9.JPG)

3.1.5. Hladnikovka (Hladnikia Pastinacifolia)

Hladnikovka oz. rebrinčevolistna hladnikija je paleoendemit, njeno rastišče obsega areal le 4km^2 in v naravi jo najdemo samo v kamnitih traviščih in skalnih razpokah v Trnovskem gozdu. Prvič jo je v okolici Čavna našel in opisal slovenski botanik Hladnik, po katerem je tudi poimenovana. Spada v družino kobuljnic, kar je razvidno iz njenega videza, saj je po izgledu zelo podobna peteršilju ali zeleni. Je trajnica, ki zraste do 40cm višine, ima bleščeče, nazobčane deljene liste in bela socvetja.

Slika 8: Hladnikovka (Vir: http://www.klubgaia.com/img/1278918987.jpg)

3.1.6. Vrtni strnad (Emberiza hortulana)

Vrtni strnad je 15-16cm velika ptica, prepoznamo pa ga po značilni sivo-zeleni glavi, rjavo-rdečem trebuh, rumenem očesnem obroču, “brkih” in grlu. Spada med ptice selivke – pri nas ga lahko opazimo v obdobju med aprilom in septembrom – biva pa na suhih, zaraščujočih kraških travnikih z malo trave. Gnezdi od maja do julija, gnezda pa si naredi na tleh, pod grmi, zato so lahko mladiči pogosto tarča plenilcev, vrsta pa je vedno bolj ogrožena – trenutno je klasificirana med močno ogrožene vrste – tudi zaradi zaraščanja takšnih travnikov in posledično izgube habitata in gnezdišč. Problem se pojavi tudi pri košnji travnikov, saj se dandanes za košnjo uporablja mehanizacija oz. traktorji/kosilnice, kar se lahko konča z pokošenimi mladiči. Spada med vsejede ptice, prehranjuje se predvsem s semeni in žuželkami.

Slika 9: Samec vrtnega strnada
(Vir: http://ibc.lynxeds.com/files/pictures/Ortolan_030__E9I9939.jpg)

3.2.Kulturna dediščina

Območje je bogato tudi s kulturno dediščino, saj je v Odloku o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov zapisanih veliko domačij, cerkva in drugih stavb, pomembni pa so tudi ostanki prazgodovinskih in srednjeveških gradišč, gradovi, mostovi in vojna pokopališča, ter spominska vojna obeležja. Najbolj poznan del kulturne dediščine je verjetno »furenga«, podiranje in prevoz jambora za novogoriški mlaj, kjer gre za tradicionalen prevoz z konjsko vprego iz Trnovega v Novo Gorico.

4. Naravovarstvo in zakonodaja

4.1. Zavarovano območje

4.1.1. Storitve krajinskega parka

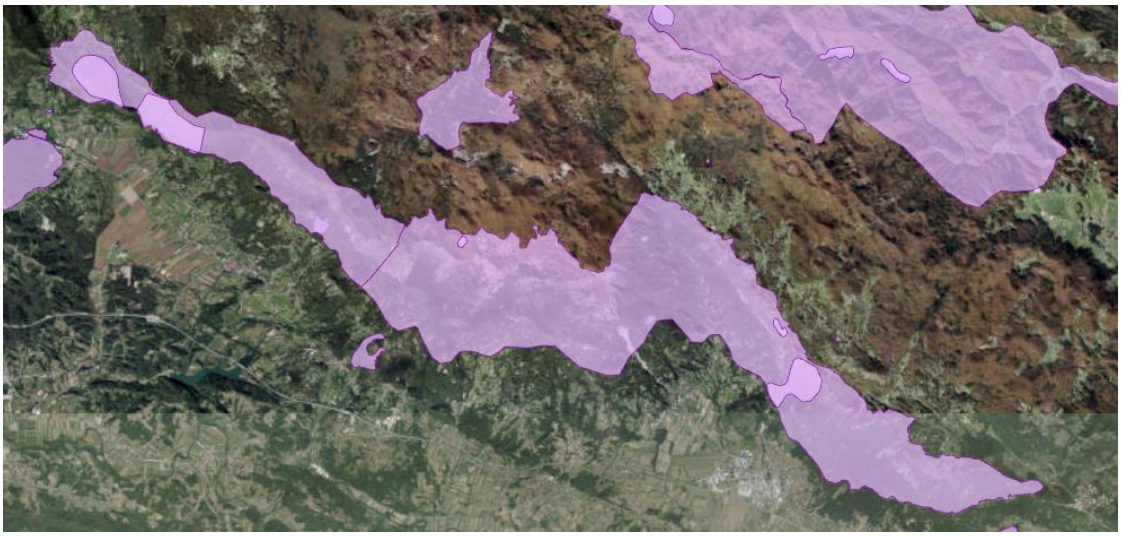

Slika 10: Karta z označenim krajinskim parkom Južni obronki Trnovskega gozda (Vir: Izrezek iz Naravovarstvenega atlasa - http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ)

Zavarovano območje v odloku nima napisane oz. točno določene meje. Ekosistemske koristi v krajinskem parku Južni obronki Trnovskega gozda so:

1. Oskrbovalne storitve:
V parku je velika biotske raznovrstnosti, ker gre pretežno za gozdnate površine se tam izvaja sečnja dreves za biomaso, zaradi velikega gozdnega areala je veliko živali, izkoristek lova in kmetijstva - za hrano. Uporaba vode iz izvira Hublja za pridobivanje elektrike preko male hidroelektrarne.

2. Uravnalne storitve:
Ker gre na zavarovanem območju predvsem za gozdnate površine, to pomeni dobro prečiščevanje zraka oz. proizvodnja kisika, zadrževanje prsti oz. preprečevanje spiranja tal s strani dreves, kraški relief pa pomeni podzemno vodo, ki se jo lahko uporablja za pitje oz. samooskrbo z vodo. Odročnost a vseeno bližina mesta nudi primeren prostor za bivanje, opravljanje obrti, kmetijstva.

3. Kulturne storitve:
Zaradi neposredne bližine mesta je priljubljeno mesto za rekreacijo – tek, hoja, kolesarjenje, padalstvo in pozimi smučanje, tek na smučeh in sankanje - neposreden stik z naravo, na lovskih prežah je omogočeno opazovanje živali, fotografiranje in opazovanje rastlin in splošno sproščanje v naravi. Nudi tudi možnost obiska kulturnih in naravnih znamenitosti – cerkva, gradov, arheoloških lokacij, naravnih pojavov, vodotokov, ipd.

4. Uravnalne storitve:
Območje je zavarovano kar omogoča ohranjanje narave, ekosistemov in biodiverzitete in avtohntonih ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Pomembno je tudi za uravnavanje podnebja in podnebnih sprememb, saj bi brez gozda bilo na tem območju podnebje drugačno. Še ena pomembna naloga okolja je kroženje snovi v naravi.

4.1.2. Ogrožanje krajinskega parka

Kot v skoraj vsakem zavarovanem območju, je tudi v KP Južni obronki Trnovskega gozda vedno bolj razviden človeški vpliv. Park je namreč zaradi svojega reliefa in bližine mestu zelo obiskana lokacija. Problem nastaja predvsem pri prevelikem obisku ljudi, neupoštevanju označenih poti, vožnja po gozdnih poteh z motornimi vozili – terenska vozila in motocross, uporaba planinskih poti za downhill, ... S tem se uničujejo poti, onesnažuje zrak in okolica, povzroča se hrup in motenje živali.
Problem nastane tudi z nezakonitim lovom in nabiranjem rastlin in goznih plodov, namreč zaradi bližine meje z Italijo, se velikokrat zgodi, da se italijanski državljani zapeljejo čez mejo v Trnovski gozd in lovijo živali, nabirajo gobe, rastline in njihove plodove, ter jih v velikih količinah vozijo nazaj v Italijo.

4.2. Zakonodaja

4.2.1. Po IUCN definiciji kategorij zavarovanih območij sodijo slovenski krajinski parki v kategorijo V.

Za to kategorijo je značilen naslednji opis:
»Dolgoletna interakcija človeka in narave je ustvarila (navadno večje) območje posebnega ekološkega, biološkega, kulturnega in krajinskega pomena. Ohranjanje te prvobitne interakcije je ključno za ohranjanje ekološkega značaja območja in s tem povezanega varstva narave in drugih vrednot«

Da se je v parku ohranila »dolgoletna interakcija človeka in narave« je pomembno predvsem kmetijstvo in tradicionalno gospodarjenje z gozdovi. Danes je lahko ta isti razlog kriv tudi za uničenje dolgoletnega ohranjanja narave, saj se v parku redko izvaja monitoring, kar omogoča nedovoljen izsek dreves. Povečano je tudi število turistov, ki se v park pripeljejo z avtomobili in drugimi motornimi prevoznimi sredstvi (štirikolesniki, motorji) in se vozijo po gozdnih poteh, velikokrat tudi izven njih, po travnikih.

4.2.2. Namen zavarovanja

Z namenom, da bi trajno zagotovili ohranitev in posebno družbeno varstvo kulturnih vrednot, se deli kulturne dediščine na območju občine Ajdovščina, ki imajo posebno kulturno, znanstveno-zgodovinsko ali estetsko vrednost, razglasijo za kulturne in zgodovinske spomenike.
Kulturni in zgodovinski spomeniki so: arheološka naselbina in zgodovinska območja ter arheološki umetnostni in arhitekturni, etnološki, zgodovinski in tehnični nepremični spomeniki. Naravne znamenitosti so območja naravnih znamenitosti, naravni spomeniki in določene rastlinske posebnosti.

Spodaj so zapisane omejitve in prepovedi, ki veljajo v krajinskem parku Južni obronki Trnovskega gozda:

Omejitve, ki veljajo v krajinskem parku so:
1. Za nepremične kulturne spomenike:
Varstveni režim I. stopnje, ki določa:
- varovanje spomenika v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti,
- dovoljena dejavnost mora služiti potrebam varstva in po potrebi konserviranju in restavriranju spomenika,
- kakršenkoli poseg je mogoč le z dovoljenjem in pogoji, ki jih predpiše pristojni Zavod.

Varstveni režim II. stopnje, ki določa:
- varovanje spomenika v avtentični pričevalnosti,
- dejavnost v okviru spomenika mora biti s spomeniškim značajem le-tega
- za vsak poseg je potrebno soglasje pristojnega Zavoda.

2. Za arheološke spomenike veljata varstvena režima:
Varstveni režim I. stopnje, ki določa:
- varovanje vseh spomeniških sestavin v neokrnjeni in izvirni obliki,
- kakršenkoli poseg je mogoč le z dovoljenjem in pogoji, ki jih predpiše Zavod.
Varstveni režim II. stopnje, ki določa:
- varovanje vseh pomembnejših spomeniških sestavin,
- predhodna sistematična raziskava arheološkega spomenika in po potrebi ohranitev posameznih nepremičnih sestavin,
- za vsak poseg je potrebno soglasje pristojnega zavoda.

3. Za podzemeljske geomorfološke naravne znamenitosti (jame, brezna) velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- poškodovati, uničevati ali odstranjevati sigaste tvorbe (npr. kapnike) v jamah in breznih,
- izvajati zemeljska dela v ožjem območju jame ali brezna,
- spreminjati vegetacijsko odejo v neposredni okolici, na površju kraških jam in brezen,
- odlagati tekoče ali trde odpadke v jame in brezna ali na površje oz. širše območje, kar bi onesnažilo naravno znamenitost,
- onesnažitev vode, ki ponikuje v jame,
- loviti in nabirati jamsko floro in favno v neznanstvene namene,
- prepovedane so vse vrste gradenj ob vhodih v jame in brezna,
- povzročati vibracije ali eksplozije v bližini jame ali brezna,
- obiskovati jame ali brezna, ki niso urejena za turistično ogled, če gre za neznanstvene namene.

4. Za površinske geomorfološke naravne znamenitosti velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- vsa gradbena dela (gradnja cest, infrastrukturnih naprav ali drugih objektov), odkopavanje ali zasipanje terena na ožjem območju znamenitosti,
- postavljanje ali polaganje površinskih energetskih vodov na ožjem območju znamenitosti,
- postavljanje ali polaganje površinskih energetskih vodov na ožjem območju znamenitosti,
- kopanje ali gospodarsko izkoriščanje rudnin na ožjem območju in širšem območju znamenitosti,
- odlaganje vseh vrst odpadkov na ožjem in širšem območju znamenitosti,
- postavljanje reklamnih ali drugih tabel, znamenj ali svetlobnih napisov, zakrivanje značilnih pogledov z novogradnjami, žičnimi vodi, antenami ipd.
- športna urjenja (npr. plezanje po skalnih obelistih), ki so nevarna za izvajalca ali naravno znamenitost.

5. Za geološko-paleontološke in mineraloško-petrografske spomenike velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- odkopavati, lomiti ali razbijati kamnine oziroma okamnine na ožjem območju geološko-paleontološkega ali mineraloško-petrografskega spomenika,
- gospodarsko izkoriščati (odvzemati) kamnine, ki so predmet varstva (npr. širjenje kamnoloma, peskokopa ipd.),
- zemeljska dela (npr. izravnavanje, poglabljanje terena), ki posredno ali neposredno ogrožajo geološko-paleontološki ali mineraloško-petrografski spomenik,
- gradnje vseh vrst (stavbe, infrastrukturni objekti ipd.) na ožjem območju geološko-paleontološkega ali mineraloško-petrografskega spomenika,
- zasipavati geološke profile ali golice,
- minirati ali povzročati vibracije, ki lahko poškodujejo geološko-paleontološki ali mineraloško-petrografski spomenik.

6. Za botanične naravne znamenitosti velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- vsako poseganje, ki bi spremenilo rastišče razmere na sami lokaliteti oz. biotopu, kot je odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnega stanja (npr. osuševanja, dviganje ali spuščanje gladine talne vode, spreminjanje kislosti ali alkalnosti voda, poplavitev, zamenjava sladke vode za slano ali narobe), odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje (odlaganje odpadnih materialov ipd.), gradnje vseh vrst ter zemeljska dela,
- trgati cvetje, izkopavati, nabirati, poškodovati ali lomiti rastline (zelišča, drevesa in grme),
- nabirati semena in plodove rastlin,
- spreminjati kulturo rastišča, kar bi pomenilo poseg v rastiščne pogoje (npr. izkrčenja gozda, pogozditev travnika ali pašnika, preoranje ledine ipd.).
- vsako drugo poseganje na ožji lokaliteti, ki škodljivo vpliva na rastline,
- izvajati takšna regulacijska ali melioracijska dela v okolici, katerih škodljive posledice bi bilo mogoče čutiti na ožji lokaliteti,
- onesnaževati zrak s prahom, aerosoli ali strupenimi plini,
- onesnaževati površinske talne ali podzemeljske vode, kar bi poslabšalo rastiščne pogoje na ožji lokaliteti.
7. Za hidrološke naravne znamenitosti velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- onesnaževanje voda (npr. spuščanje tehnoloških odpadnih voda, tekočih odpadkov, kanalizacijskih odplak ali odlaganje odpadkov vseh vrst v strugo, na breg ali v neposredno bližino vode),
- hidroenergetska izkoriščanja (Npr. gradnje jezov, zbiralnih jezer, gradnja hidroenergetskih objektov, ipd.),
- spreminjanje naravne temperature voda in vsako drugo spreminjanje sestave vode (npr. sprememba PH, ipd.),
- spreminjanje vodnega režima,
- regulacijska dela,
- gradnje objektov na bregu ali neposredni bližini bregov.

8. Za zaščitene drevorede velja varstveni režim, ki prepoveduje:
- uničevati ali poškodovati drevje (veje, debla, ali korenine),
- spreminjati oblikovno zasnovi drevoreda (npr. zasajati nova drevesa, kjer to ni dopustno ipd.),
- spreminjati ekološke (npr. talne in mikroklimatske) pogoje, ki so potrebni za razvoj in obstoj (npr. zviševanje in zniževanje talne vode, razsipavanje ali zniževanje zemljišča na rastišču, odkopavanje korenin, zasipavanje debla ipd.).

9. V nobenem varstvenem režimu nisem zaledila, da bi bilo prepovedana kakršnakoli vožnja izven cest oz. označenih poti, kar je v določenem ZO velik problem. Vedno več ljudi se v ZO pripelje z avtomobili in drugimi prevoznimi sredstvi, ljudje z terenskimi vozili (4x4), motorji in štirikolesniki pa se vozijo po travnikih in drugih gozdnih površinah, kjer ni urejene poti/ceste, tako uničujejo naravnih habitat rastlin in živali, prav tako pa tudi rastline in živali same.

5. Zaključek

Menim, da je če želimo ohraniti zgoraj opisano naravo in okolje, potrebno uvesti kar nekaj velikih sprememb. Potrebno bi bilo uvesti frekventen nadzor nad območjem (območje pokrivata dve mestni občini, zato lahko občini medsebojno sodelujeta) in prenovo zakonodaje oz. odloka, ki je pravna podlaga za varovanje območja – krajinskega parka. Prav tako bi krajinski park potreboval upravljalca in nadzornike, kar odpre tudi nove možnosti zaposlitve in ureditev zavarovanega območja.

6. Viri in literatura

[1] http://www.slovenia.info
[2] http://www.slometeo.net/zaplana/blog/?page_id=26
[3] http://www.novagorica-turizem.com/destinacije_in_dozivetja/narava/
[4] http://www.dedi.si
[5] http://www2.pms-lj.si/razstave/darwin/hladnik.html
[6] http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ
[7] http://www.ptice.si/index.php?option=com_wines&func=detail&Itemid=45&id=274
[8] http://www.ld-trnovski-gozd.si

[1] Botanično društvo Slovenije (2013). Prispevki k flori Breginjskega kota, *Hladnikia* (2001), 10-11
[2] Uradno glasilo, Nova Gorica 31.3.1987

7. Slike

1 Naslovna slika – lasten vir
2 Slika 1 – Izrezek iz naravovarstvenega atlasa
3. Slika 2 - http://mw2.google.com/mw-panoramio/photos/medium/40280579.jpg Izvir Lijaka
4. Slika 3 - http://www.gore-ljudje.net/objave/savenc/0802/frenk1.jpg Skozno
5. Slika 4 - http://slike.hribi.net/slike4/0924420715933_VitovskiHrib_133.JPG Vitovsko jezero
6. Slika 5 - http://imgcdn.geocaching.com/cache/large/59dfc0af-e468-43af-868c-2253d4359ccf.jpg Hubelj
7. Slika 6 - http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Hubelj-izvir.jpg Hubelj
8. Slika 7 - http://3.bp.blogspot.com/-yzjPeHtqNSw/UdF8A2p_XcI/AAAAAAAAAng/NGrRCqF_zig/s1600/9.JPG Smrekova draga
9. Slika 8 - http://www.klubgaia.com/img/1278918987.jpg Hladnikovka
10. Slika 9 - http://ibc.lynxeds.com/files/pictures/Ortolan_030__E9I9939.jpg Vrtni strnad
11.Slika 10 - http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ Izrezek iz Naravovarstvenega atlasa, območje Krajinskega parka Južni obronki Trnovskega gozda